

inzerati se sprej. maje in velja
ris opna vrsta

5 ... se tiska 1000.

12 ... se tiska 2000.

16 ... se tiska 3000.

Pri večkratnem tiskani se
ce in primerno smanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, neplačljiva
pisma se ne sprejemajo.

N. Početno prejemnik opravičilo
(av. ministrstva) in okrajšano na
Dunajski cesti št. 15 v Medija
tovi št. 11, nadstropji.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošli prejemnik velja:
za celo leto 10 gl. — 40 kr.
za pol leta 5 gl. — 20 kr.
za četrt leta 2 gl. — 10 kr.

V administraciji velja:
za celo leto 4 gl. — 40 kr.
za pol leta 2 gl. — 20 kr.
za četrt leta 1 gl. — 10 kr.

V Ljubljani na vsem poštovanju
velja št. 47, vseh na 1000.

Vredništvo je Ročno ulice
št. 5.

zham po triletni na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Čakajmo!

Čakamo, dolgo že čakamo, skoro tako dolgo, kakor tisti, ki stavi tri številke v loterijo in potem čaka na „terno“, da ravno ko pridejo številke, na ktere je že toliko zastavil, njega k pogrebu nesó. Res je, da je upanje dar božji, brez upanja bi bil vsak človek ne srečen, ker brez upanja ni življenja. Vendar se človeku ne sme zameriti, če sem ter tje popraša, kaj je z njegovim upanjem, kaže-li že kaj ali še nič — to posebno takrat, kedar mu že voda do grla pr-haja, ko vidi, da morda ne bo kmalu imel ničesa več upati. Saj še v loteriji sme vsak poprašati, če so „njegove“ številke že morda bile vlečene, kdo nam bo toraj zameril, če mi Slovenci tudi enkrat poprašamo po svoji „terni“!

Slovenec prej ni nič stavil v državno ali politično loterijo, ker je že naprej vedel, da ne bo prišla ne ena njegovih števil. Še le, kar je nastopil Taaffe z nekakim do sedaj še slabo opravičenim sluhom, da je pravičen vrtnice državnega kolesa, in da utegne toraj Slovenec tudi kaj „zadeti“, je Slovenec šel, odprl sklonca le na pol mošnjček svojega upanja in stavil, in ko je videl, da je „pri piki“ zadet, odprl je svoj mošnjček na ves stezaj in stavil še dalje, skoro vse. No, nekaj je bilo, tu in tam je zadet drobno „ambo“, ktere pa ne more biti še prav vesel, ker nč ne izdā. Le toliko vidi zdaj, da so v državnem „žakličku“ tudi številke njegove, samo — kdaj bodo prišle vse, tega čaka, težko čaka.

Res, težko čaka tega. Če kdo v loterijo stavi — in mi Slovenci moramo to, ker brez sreče kaj doseči smo že otupali bili —, se mu ne sme zameriti, ako večkrat pride poprašat je li že kaj zadet ali ne. Zato tudi nam, akoravno vse zdaj že skoro tako kaže, kakor da bi ne moglo drugače biti, ko da zadenemo na Dunaji „terno“, ne gre zameriti, če vendar še trkamo in potrkamo ter poprašamo: „kda j?“

Vse je prav, vse je dobro, tudi tolažljivo, kar zvemo z Dunaja. Vse gre „pri piki“, le nekoliko potrpljenja še, trenutek odloga, pa bo vse ali vsaj nekaj, da upanje ne utone in ne zamrzne. Sploh — skoro nič ne manjka, pa bomo tudi mi Slovenci pri svojem. Ministerstvu nasprotna stranka je razdrta, v ministerstvu je edini le še Konrad, ki Slovanov ne mara, Taaffe je obljubil kmetijstvu — toraj tudi slovenskemu — kolikor le gre državne pomoči, in po vsem tem se vidi, da smo Slovenci blizo „terne“, le malo še treba počakati, kajti predno se tako zarujevale in zastarele številke, kakoršne bi prinesle Slovence „terno“, zopet oživé in primerno priredé, da morejo na dan, treba še nekaj časa; pa bo že, bo!

Se ve, da bo! Ali kdaj bo? Slovenec ima komaj še greš zaupanja in če tega zastavi, ne bo stavil več, če bo še tako blizo „terne“. Kar vidi okoli sebe in domā, nikakor ni spodbudljivo za njegov „loterijski“ pogum. Še je namreč pri njem vse pri starem, še ima šolo pomenčevalno, še sodnje ne spoštujejo njegovega jezika, še ima nemški jezik večjo veljavo, še je na Kranjskem deželni zbor in odbor nem-

škutarski po večini, še imamo nemškutarske šolske nadzornike — sploh: vse je še tako, kakor je bilo za časa Auerspergovega ministerstva.

Ali ne samo to. Vladna „Laib. Ztg.“ prinaša dan za dnevom še in čedalje več naznanil o posilnih dražbah posestev zavoljo dolžnega datka — tako, da je takih naznanil navadno več, kakor vsega drugega lista skup. In to so skoro brez izjeme kmečka posestva, prodajajo se kmetije, ki so vendar vsaj v Avstriji najmočnejši stebri države. Vmes se najde pač tudi kak kmetič, katerega drugi upniki na kant ženo; nikjer pa n. pr. noben uradnik, če se je še tako zadolžil, da se upniki jokajo, ker njega varuje postava, kmeta pa ne.

Toda čakajmo, čakajmo! Tako se nam veli, češ, da vse ne gre na eden hip, ker bi preveč ropota naredilo, če bi prav bila roka dosti močna. Skoro bi se to človeku tako zdelo, kakor bolniku, ki se čuti že zelo slabega, pa pride zdravnik in mu reče: „Ti še nisi tako slab, le počakai, potrpi; kedar ne boš mogel več trpeti, bom že prišel in dal ti zdravilo.“

Nam se to skoro tako zdeti začinja, kakor da bi na Dunaji ne imeli prave volje, nam Slovincem pomagati ne v narodnem in ne v gospodarskem t. j. kmetijskem oziru. Ne moremo namreč verjeti, zakaj se grof Taaffe — ali kdo drugi, bodi si kdor koli — boji, v tako mali deželi, kakor je kranjska v primeri z drugimi deželami cesarstva, narediti pravi red in pomesti nesnago. Saj to vendar ne bo spravilo celega cesarstva ali celó kake unanje ob-

Arbanaška in Arbanasi.

Po česki „Osvěti.“

(Konec.)

Osmanško državno urejenje ni storilo nikjer nič novega, nego je samo odnošaje in stanje podložnih upričilo sebi. Urejenje države je bilo feudalno, a potem tudi malo federativno. V Carigradu niso skrbeli, pa tudi niso mogli skrbeti za ono, kar se je dogajalo v toliko raznih in in oddaljenih delih države, v Egiptu, Bagdadu, Krimu, Donavi, Arbanaški. V poslojednih pokrajinah so vladali paše zdaj z večjo zdaj z manjšo samovoljo, a najmočnejši štiti države so bili janičarji. Pa ako je moč katerega paše preveč narasla, znali so ga v Carigradu odpraviti na svoj način.

Takovi odnošaji so vladali v Arbanaški vse do polovice našega veka. Po mestih in poslojednih pokrajinah so vladali muhamedanski prvaci in drubai plačnikov, a nad timi so bili paše, katerim je stolica in vlada bila nasledna. Turška vlada pa jih je, ako je imela sploh toliko moči, potrjevala in odstranjevala, kakor tudi druge vodje. Ali tukaj je bila razlika med južno in severno Arbanaško; ta je tvorila pašaluk skaderski, ona pa janiški. V južnej Arbanaški so se spremenili odnošaji za

Alipaše janiškega, a v severnej za Bušatlje-paše. V nobenem človeku niso bile lepe sposobnosti in hudobije v tolikej meri zedinjene, kako v Ali-paši janiškem. Življenje svoje, nepretrgan to red razbojstev, posvetil je dvema velikima političkima mislima. Ena se mu ni posrečila, iztrgati domovino svojo izpod gospodstva turškega, ter je za to misel kot osemdesetletni starček izgubil glavo na morišču. Drugo pa je izvel, namreč zlomil je moč poslojednih plemen in feudalcev v svojem pašaluku; zlomil je moč in samostalnost Chimare, uništil neodvisnost Sulov in drugih. Za turško je bilo to dobro. Ko je na jugu legla moč Ali-paše v grob, ko je bil ugašen vstanek grški in dovršena vojska rusko-turška l. 1829, začne se zopet gibanje v severnej Arbanaški. Nasledni paša skaderski, Mustafa Bušatlja, naumil se je proglasiti samostalni in neodvisnim. Še se je zdrževal; ali ko je sultan Mahmud poprijel se politike centralistične, ter ko je spremenil feudalne paše v plačane činovnike, pripravi se za vojsko. Ali vojska mu je bila l. 1837 v Babuš dolini potolčena od vezira Resida. S četico Miriditov, ktere je vodil junak Marko, zapre se v trdnjavo skadersko; trdnjava bode osvojena, posada poubijana, samo Bustafi so pustili življenje, odpe-

ljali ga v Carigrad, odkoder so ga poslali v Azijo ter ga tukaj otrovali.

Od te dobe brez dvombe izhajajo vse borbe med plemeni arbanaškimi in Turki. Posle žilavega odpora in krvavih bitek, bodo uvedeni tanzimati (novi red), v Arbanaški od l. 1850, da imajo vojako, plačati odredjeni davek itd. Južno Arbanaško je podvrget sultanu sebi.

Konsul Hahn je izrekel pred 27 leti mnenje, da bodo Arbanasi zopet stopili na pestno polje, po Evropi se ozivlja geslo neznanu dozda Arbanasom „edinstvo Arbanaške“ in „zedinjena Arbanaška“. O silnem gibanju Arbanasov ni sicer dvombe, ali kakšno je to gibanje, kdo so mu voditelji? Bojevi Jurja Kastriotiča so odbijali tursko moč od Arbanaške, a sedanje gibanje dohaja od muhamedancev, ter ga podpirajo Turci, ter smeri na to, da odbije Grke in Črnogorce. Sedanje gibanje, kar je očevidno, ni niknulo v samej Arbanaški, nego med fanatičnimi Arbanasi na Kosovem, katerim je zagrozila nevarnost. Središče tega gibanja ni bil niti Skader niti Janina, nego Prizren, ki je tudi še zdaj. Razširjenje mej srbskih ob Moravi in Toplici, zmage črnogorske in pohod Avstrijancev k Limu in Novi Pazar, dokler segajo veliki raz-

lasti na noge, če se razpusti deželni zbor, če se par nepriljubljenih in celó vladi nasprotnih petelinov odstavi od sedanjih služeb ali pre mestí drugim, če se uradnikom ukaže ravnati se strogo po §. 19 d. t. p. in če se kak upornik strogo kaznuje v svarilo drugim. Če si ministerstvo, ki ima večino državnega zbora za sabo, kaj tacega ne upa — no, pa raje molčimo.

Čakajmo! Se ve, da se drugim morda ne mudi tako, kakor nam. Marsikdo je čakal in čakal, pa ni nič pričakal, marsikteri je na čakališči celó zmrznil. Slovenec rad čaka, pa rad bi tudi kaj včakal, dokler je še živ. Če pa le nič in nič ni, mora vendar pogledati in potrskati ter prašati, zakaj še nič ni in kdaj vendar bo kaj, — to tem bolj, če sliši okrog sebe posmehljivo rугanje nasprotnikov, ki v gorkih kotih ob dobri piči žvrgolijo in se pasejo, on pa stoji na straži vmrazu čakaje, da bo kaj gorkega dobil. Sami glasovi, ki mu od daleč prijetno doné na ušesa, ga ne bodo ogreli, mora že kaj pravega dobiti.

Zato bo pa zdaj skoro že skrajni čas, da ne bomo več samo čakali, ampak tudi res kaj včakali. Če ne bo kmalu kake „terne“, tudi Slovenec ne bo več stavil na grofa Taaffeja.

Na kulturno delo.

Naša Slovenija je v duševnem oziru podobna njivi, čez katero je stopila po deževji naraščena divja gorska reka. Žalosten je pogled na tako njivo: vse žlahtne rastline so posute s peskom in kamenjem; dobri prvotni sad je za zmirom zadušen, in čez nekaj let bo začelo rasti različno, nekoristno grmovje, trnje in osat na tistem mestu, kjer je cvetela nekdanja rumena pšenica. Le v bolj vzvišenih krajih, kamor voda ni tako močno pljuskala, ostalo je morda še nekaj prvotnega zelenja. Enako se je razlil čez Slovenijo divji potok germanstva; ter zadušil prvobitno slovansko, po krščanstvu iz Ogleja požlahneno kulturo. Slovansko mišljenje se je zadušilo, še celo

rastki razgorja gornje Arbanaške, pa ž njimi tudi element arbanaški, dogodjaji ti so poplašili Arbanase ter jim stisnili v roke orožje, da obranijo svoje sredovečne odnošaje in nazore, da odbijejo novi red, novo dobo. Ostalih Arbanasov se ni to licalo, oni so zatoraj tudi ostali popolnoma mirni. Mnoga plemena katoliška so morala pristati vsled nasilja k Arbanasom mohamedanskim. Tako našteva nota črnogorska, dne 22. junija, (4. julija) 1880 silam evropskim predana, tožbe Klementov, Šalov, Šošev, Škreljev in ostalih plemen gornjearbanaških, ki so prišla prositi pomoči k knezu Nikoli. Muhamedanci jim niso dopustili dohajati v Skader, da si tukaj kupujejo hrano. Znamenito je tudi, da to gibanje ne sega v južno Arbanaško, nego se je razširilo samo po severnej. V Epiru se sicer vzdiguje spet proti Grkom, ali to so muhamedanski Toski, s katerimi Turska potajno ugovarja in kateri nemara za vstanek Gegov. Toski krščanski, t. j. pravoslavni, ki imajo grško liturgijo so se za vstanka grškega borili proti muhamedancem, Turkom in Arbanasom, nazivljejo se Grč.

Po tem si moremo storiti sliko o edinstvu Arbanaške. Arbanasi so se vedno upirali proti novim uredbam in reformam. A bi li mogoče bilo, negledeč na nesložnost med Gegi in Toski povzdigniti samostalno, neodvisno Arbanaško, in to brez reform in preustrojb?

Priobčil J. Steklasa.

lepa, pomembe polna slovenska krajna imena so posuli s peskom, ter jih nadomestili z birokratičnim trdim, neprebavljivim kamenjem: iz „sinje vasi“ postala je „schweinsdorf“, iz „račje vasi“ naredili so „rappelgeschütz“, iz „družinske vasi“ napravili so „gesindeldorf“ itd. in infinitum. To so nazvali razširjenje nemške kulture, da so grozno popačili krajna in krstna imena, v istini bilo je to vničenje slovanske kulture s surovim kamenjem in peskom, kajti ta birokratična imena, ki smo jih iz tisočih le en par navedli, nemajo nobene družbinske, nobene etične, nobene estetične, nobene kulturne vrednosti! Nadalje: da Slovani že v devetem in osmem stoletju niso bili brez kulture, to nam priča njih bogati jezik, ki je bil sposobnega spoznan celó za bogoslužni jezik; ni pa nobene dvombe, da je bogat jezik dokaz lepo razvitega narodovega mišljenja, tedaj dokaz kulture. Ta bogati jezik pa je nemška povodenj posula s peskom in kamenjem; slovanskemu jeziku se je vzela vsa možnost razvitka, ker se je iz javnosti izobčil, nasprotno je bil tisti bolj cenjen in veljaven človek, ki je le par besedi nemških znal, pri tem pa svoj jezik pozabil, nego oni Slovenec, ki je imel na tisoče slovenskih besedi na razpolaganje za izraževanje svojih misli. Po dolinah se je tako naš jezik posul, iztrebil, osiromašil, zakril ga je pesek malobrojnih nemških besedi. Le po hribih, kamor nemška povodenj ni segla, obranila se je slovenščina in z njo slovenska kultura še v polni moči, — slovenska kultura pravimo, kajti slovenski hribovec, ki je imel na tisoče krepkih slovenskih izrazov na razpolaganje, prekosil je v duševnem oziru, tedaj v kulturi, popačenega meščana, ki ni znal ne slovenski ne nemški, ter je za svoje misli v obeh jezikih le s težavo toliko izrazov nabral, da je mogel svojo misel izjaviti, pa nikdar tako določno in mnogovrstno, kakor „nepoplavljeni“ hribovec v sami bogati slovenščini.

Že prvi slovenski buditelji, kakor Vodnik, Prešeren, Cojz, Kopitar, Metelko itd. so izpoznali, da germanizacija ni enaka razširjevanju kulture, ampak nasprotno, da je ravno germanizacija zadušila prvotne cvetlice slovanske kulture. Zato so šli v hribe, ter tam nabirali prvobitnih slovenskih izrazov, po krajih od povodnji germanizacije ne doseženih nabirali so žlahtnega semena, kterega so začeli sejati po celi Sloveniji, čez doline vsled povodnji posute; ob enem pa so začeli trebiti iz slovanske njive nemško kamenje. To je bilo v resnici kulturno delo, nemškutarska stranka pa je ravno zavolj tega kulturi sovražna stranka, ker je odobrila in še odobrava vničenje slovanske kulture po nemški povodnji. Vspehi slovanske narodne stranke so nam priča dovolj, da se je ta stranka poprijela pravih nazorov. Njenim naporom se ima naš narod zakvaljevati za ves napredek, kar ga je v zadnjih letih storil, med tem ko nemškutarija nema nobenih kulturnih plodov pokazati, skozi stoletja njenega vladanja ostal je naš narod vedno na isti stopinji, naš jezik se skozi 1000 let skoraj nič ni spremenil, oziroma obogatil in razvil.

Koncem osemnajstega stoletja ni bil naš narod nič bolj izobražen, ko za časa Cirila in Metoda, kajti vseh teh tisoč let zdihoval je pod peskom nemške birokracije in nemškega viteštva. Komaj pa je narodna stranka pričela svoje v resnici kulturno delo, opazoval se je čudovita lep in hiter napredek našega naroda v vseh vednostih. Ljudstvo je začelo čitati razne knjige in časopise v svojem jeziku, ter

se izobraževati; od dne do dne se je množilo število slovenskih časnikov, ki se vsi s pridom prebirajo; ustanovili so se kulturni in izobraževalni zavodi, kakor „Mohorjevo društvo“, „matica“, „glasbena matica“, „dramatično društvo“, „slavec“, in brez števila „čitalnic“ po deželi. Uspehov teh zavodov nam ni treba razkladati, če niso mogli čudežev delati, vendar so njih uspehi blagi in plodonosni, ter se kaj lepo ločijo od kulturnih produktov nemškutarske birokracije à la „gesindeldorf“, „schweinsdorf“, „rappelgeschütz“, potem pa „Primoschutz“ (namesto Primožič). Terglou (Triglav), Sau (Sava), Tacheleschugg (Čelešnik) in teko dalje brez konca in kraja. Nemškutarska kultura nima drugih vspehov, ko k večemu to, da je kekemu koprolu v dvanaestih letih toliko nemščine v glavno vbila, da je znal po nemški zakleti in svoje, morda lepo slovensko ime z nemškutarskim pravopisom popačiti, masa naroda pa od tiste takozvane nemške kulture ni dosti profitirala.

Slovenska narodna stranka je našla pravo pot za napredek našega naroda, po tej poti toraj hodimo naprej, in služili bomo pravi kulturi zboljševanjem naše zemlje, s pogozdovanjem golčav, posuševanjem močvirnatih krajev, z urejevanjem in zajezovanjem rek itd., v duševnem oziru nam je gojiti našo literaturo, vednost v vseh strokah, lepoznanstvo, umetnost.

Skrbimo toraj za dobre in koristne knjige in časopise, podpiramo pisatelje in izdatelje knjig in časnikov, širimo berilo med ljudstvom. S tem bomo očistili poplavljeno slovensko njivo, ter obdelali jo za rast žlahtnih sadov. Na to delo vas kličemo vse, ker to je v istini kulturno delo!

Politični pregled.

V Ljubljani 9. februarja.

Avstrijske dežele.

Dva poslanca sta se zadnje dni nemškutarjem hudo zamerila, namreč dr. Vošnjak in Čerkavski. Da je prvi grajal tržaškega namestnika, o katerem se ne vé, ali je bolj Lah ali „ustavoverec“, tega mu „liberalci“ ne morejo pozabiti.

Poljak Čerkavski pa je ustavoverce za pravo rano potipal, ko je nasvetoval, naj se poduk razdeli tako, da bo vsaka dežela sama delala si šolske postave. Čudimo se, kako da sta mogla dva česka poslanca Čerkavskemu nasprotovati. Mi smo že pred letom stali podoban predlog, naj bi se za vsako narodnost osnoval poseben šolski svet, ker le tako bo mogoče vsem vstreči. Po dolgih brezvspešnih prepirih bodo vendar na to prišli.

Deputacije nemških kmetov, ki so naščuvani in razburjeni po nemškoliberalcih, še vedno nadlegujejo Taaffeja in tožijo, da se jim hoče krivica storiti, kar pa ni res. Taaffe je teh sitnežev že sit, cesar pa tudi, zato je Taaffe zadnjič eni taki deputaciji rekel, da je ne more pred cesarja spustiti, ker bi sicer cesar ne imel drugega opraviti, ko poslušati tiste laži, ki jih ustavoverci nemškim kmetom v usta pokladajo.

Državni zbor je volil štiri ude v državno sodišče. Naši kandidati so zmagali z 12 glasovi večine.

Kolikor tudi si prizadevajo lahoni in njih zavezniki, nemškoliberalci, vtajiti v Primorji celo „irredento“, vendar se jim to neče posrečiti. Vsak dan bolj se nam uriva primorsko vprašanje, vsi listi so primorani, o tem pisati in vsem avstrijskim domoljubom postaja če-

dalje bolj jasno, da tako, kakor je zdaj, ne sme naprej ostati. Zvesti Slovenci se ne smejo dalje zatirati na korist lahomom, kojih patriotizem je zelo sumljiv. Ako bi v Primorji živel kaj Nemcev, bili bi Lahi že davno v kot potisnjeni; prej pa da bi se Slovincem pravica skazala, rajši nemškutarji podpirajo „irredento.“ „Triester Zeitung“ hoče vse utajiti in potlačiti, drugi nemškutarski listi pa grozé, da se bodo tržaški Nemci zvezali z lahom, ako bi se skušalo, Slovence nekoliko povzdigoiti. Se ve da, „gliha vkup štrih.“ Primorski Slovenci naj toraj ne upajo niti lahomom, niti Nemcem in njih časnikom, naj že izhajajo v Trstu ali na Dunaji. Mi pa stvari ne bomo več pri miru pustili, dokler Depretisa ne odstranimo in dokler se v Primorji ne prične z drugačno sistemo. Bomo videli, če bodo res državi nevarni elementi več besede imeli, ko zvesti podložniki! Primorske Slovence pa prosimo, naj zbirajo resnične reči, kjerkoli se je Avstrija in njej udani slovenizem po lahonih zasramoval, kjer koli se je lahonstvo uradno podpiralo. Ta fakta naj potem naznanijo slovenskim poslancem, da se bo stvar do konca prignala!

Vnanje države.

Meja med Črnogoro in Turčijo je vendar enkrat določena. Bojana bo za mejo, in na njej imajo pravico vožnje Turki in Črnogorci.

Nemčija je bojda prevzela posredovanje v grško-turški zadevi. To bo slabo za Grke, ker se Bizmark precej dolgo že poteguje bolj za Turke, ko za balkanske Slovence. Simpatije Nemcev so večinom na strani Turkov, samo nekoliko se sramujejo, da bi to javno priznali.

Osman paša ne bo dolgo več turški vojni minister, ker se je sultanu zameril.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 8. februarja. (Iz Hohenwartovega kluba. — Proračun naučnega ministerstva. — Bal pri dvoru odpovedan. — Russo in Abendroth. Iz državnega zbora.) Liberalni listi še zmerom čenčajo o razporu v Hohenwartovem klubu, češ, da je le začasno potlačen, a ne zadušen. Že sem Vam pisal, da takega razpora ni bilo, in baron Dipauli se je v zadnjem klubu opravičeval zaradi izjave v „Vaterlandu“, ko je klubov načelnik naravnost rekel, da ne gre lastne misli razširjati po časnikih kot dogodbe ali celó sklepe klubove. Reč je menda zdaj tudi v liberalnih časnikih dogana; v zadnjem klubu je načelnik poslancem predstavil gospoda Kosoviča iz Bukovine, ki je pristopil k Hohenwartovemu klubu.

Budgetni odsek je včeraj obravnaval proračun naučnega ministerstva. Poročevalec Čerkavski je pri tej priliki nasvetoval, naj se v ministerstvu nastavijo deželni referenti, ne pa po oddelkih, kakor dozda. Levičarje je to siló razburilo in tudi minister Konrad se je upiral temu nasvetu. Ker g. Čerkavski o svojem nasvetu prej ni govoril z večino, tudi avtonomistični odborniki niso vedeli, kaj naj z njim storé, zato so sprejeli proračun za centralno vodstvo naučnega ministerstva po nasvetu vladinem, predlog Čerkavskega pa so odložili za eno prihodnjih sej.

Sinoči bi bil imel biti bal pri dvoru, pa ker je vojvodinja Brazanška, žena Don Miguela, brata nadvojvodinje Marije Terezije, v Šoprunu po porodu nevarno zbolela, in ponoči menda tudi umrla, je bil bal odpovedan. Vojvodinja je bila rojena l. 1860.

Telegrafiral sem Vam, da sta se gg. Obreza in Vitezič pogodila z bankirjem Russom

gledé Abendrothovega dolga. Pa ko je bilo treba pogodbo podpisati, predložil je njima tako zvijačno sestavljeno pismo, in je v njem stavil toliko pogodb in pridržkov, da ga nista mogla podpisati. Zdaj sta ona njemu predložila načrt dotične pogodbe, in še le, ako jo Russo sprejme in podpiše, bo reč dogana. Gotovega toraj dozda še ni nič, in ako Russo ne bode hotel pogodbe izpolniti, ne bo ostalo družega kakor ga tožiti.

V današnjem državnem zboru bila je najprej volitev za časnikarski odsek, pri kateri je bil izvoljen Poljak Smarčevski. Potem je bila volitev za državno sodišče (Staatsgerichtshof). Ker je manjkalo še veliko poslancev zlasti na desnici, zmagali so od českega in poljskega kluba nasvetovani kandidati dr. Maux, dr. Ott, dr. Beck in dr. Malinovski samo s 116 in 115 glasovi proti 105 glasovom, ki so jih dobili liberalni kandidati dr. Elvert, dr. Schmeykal, dr. Slosser in dr. Wiser. Česki klub je imel izbrati 3 kandidate ter je hotel svojo spravljalnost svojim nemškim tovarišem iz Českega pokazati s tem, da jim je hotel prepustiti izvolitev enega izmed teh treh kandidatov. Pa iz prva so liberalci hoteli sicer imeti dr. Wiserja iz Linca, in ker so Čehi rekli, da naj vzamejo kakega domačina iz Českega, ker so udje omenjenega središča razdeljeni po deželah in bi ne bilo prav, mesto, ki pripada Česki, prepuščati Gorenjavištinski, so se liberalci skujali in niso hoteli nobenega dogovora, češ, da to ne pride v navado in se ne bode od njih kaj takega zahtevalo, ako zopet kedaj oni pridejo k večini. To je toraj nov dokaz, komu je sprava narodov resnično mar in komu ne.

Za tem se je pričela dalja obravnava odušne postave. Dr. Menger je nasvetoval, naj za kupce nima nobene veljave, pa Lienbacher je iz kupčijske postave dokazal, da za kupčije v tem oziru že obstoje posebne določbe, zato je bil nasvet Mengerjev zavržen in sprejet predlog odsekov. Ostali paragrafi so bili rešeni brez ugovorov in postava srečno dovršena. Nekateri poslanci zlasti Tirolci so obžalovali, da se je v postavi sprejela določba o 10 odstotkih ko najvišjih obrestih, ki se smejo tirjati, pa ko je Lienbacher dokazal, da to postavnih obrestí 6 odstotkov ne spremeni prav nič in da ne gre goldinarja proč vreči, ker bi 1 krajcar v njem človeku ne dopadel, sklenil je Hohenwartov klub enoglasno, v tretjem branji glasovati za odušno postavo.

V današnji seji ste bili tudi potrjeni volitvi dr. Tonkliča in viteza Porthelma, potem pa se je pričela obravnava o povikšanji koleka pri igralnih kvartah. Zoper postavo, ki šteje 26 paragrafov, govori dunajski poslanec Kronawetter. Vpisana sta še Wiesenburg in Friedmann. Ko bo ta postava, o kateri poroča grof Vetter, dovršena, prične se obravnava Lienbacherjevega predloga o znižanji šolstva, ki bode pa danes težko prišla na vrsto in bo gotovo trajala dve ali 3 seje, ker je dozda že vpisanih 23 govornikov.

Iz Knežaka, 5. febr. Pri nas so potresi zdaj pogostoma. Zadnji je bil 4. t. m. zjutraj ob 1/3. uri in sicer silno hud udarec. Prišel je vertikal iz zemlje vunkaj. Že 3. t. m. zvečer ob 1/4.12 je bilo enkratineko bobnenje slišati. Potres je bil tudi 31. januarja zvečer ob 3/4.12 in poprejšnje jutro ob 1/2.1. — Kakor drugod je tudi pri nas velika revščina; ljudje so semenski krompir pojedli, fižola niso tako bili pridelali, družega žita tukaj malo priraste, zadolženi so po vrsti — ni čuda, da je polno beračev domačih in tujih, in še več jih bo,

ker se zemljišča po c. kr. davkariji, zlasti pa po družih krščenih — prodajajo, kakor bi bil kmali sodnji dan.

Dostavek vredništva. Od mnogih potresov se bere v „Vaterl.“ V Celji in po več krajih v Savinski dolini. V Ljubljani je bil precej hud potres; nekteri trdijo, da veliko hujši, kakor meseca novembra. Od škodljivih nasledkov se vendar veliko ne čuje. V Celovcu je bil potres že ob 1, potem 2 1/4 in 3 1/2 uri po polnoči. Veliko škode je potres včiniil v Bernu na Švicarskem; dimnik za dimnikom je zapustil svoje stalno mesto ter se na ulice preselil; mnogo hišnega zidovja je razpokalo in marsiktero poslopje žuga se razrušiti. Zvonovi so se sami od sebe glasili.

Enaka poročila o hudem potresu se glasijo iz Trsta, Zagreba, Ogerske in mnogo drugih krajev.

„Od šibe potresa“, reši nas, o Gospod!

Z Gorenjskega, 9. febr. (Še nekaj, kar je kmetijstvu na kvar.) Kar sem zadnjič pričel, naj danes nadaljujem. Kmetijstvu škoduje na Gorenjskem še marsikaj družega, pri nas posebno „obrtnijska družba“ in tako polzevo počasno razvijanje servitutnih razmer. O tem je bilo že skoro po vsih političnih zborih, celó v dunajski državni zbornici govorjenje. Dokler kmet ne dobi vsega, kar mu gre, se ne more prav gibati, on mora toraj biti popolnem gospodar vsega svojega. Tu omenjeni zadevi pri nas posebno bijete in ovirate kmeta v živinoreji, ker ima premalo pašne in krme, pa tudi stelje za živino; razen tega pa o gozdnem gospodarstvu pri njem še govoriti ni, dokler imajo po njegovem gozdu pravico drugi, dokler še prav za prav ne vé, kaj je njegovega. Pa tudi še potem, ko bodo sedajne homatije razvite, naš kmet nima posebnega upanja do boljšega, dokler se tudi dosedanja njemu neugodna stroga gozdna postava ne spremeni v milejšo, dobrovoljnjejšo. Nadjamo se, da bodo naši poslanci z vso marljivostjo poprijeli se tega, kar je grof Hohenwart sprožil v posebni interpelaciji, grof Taaffe pa obljubil, da hoče tudi vlada te nujne in važne zadeve z vso marljivostjo poprijeti se.

Veliko škodujejo kmetijstvu, kar sem že zadnjič memo grede omenil, razne tovarne (fabrike) in obrtnijske zadrage. Morda bo kdo tu ugovarjal, da nekatere takih družeb in tovarn pokupujejo za lepo ceno poljske pridelke, tako n. pr. Činkelnova cikorna fabrika. Res je, ali tudi to ima svojo slabo stran, ker kmet, po ugodni pogodbi zapeljan in ker si misli z denarjem kaj pomagati, sadi kolikor mogoče ene vrste sadež in tako izmolze zemljo, da mu potem po več let le slabo ali celó ničesar ne rodi. Razen tega pa imajo nekako korist le posamezni večji gospodarji, kar pa ni v nobeni primeri s škodo, ki jo trpe celi okraj. Zavoljo boljšega zaslužka in lajšega dela dere vse, kar sme in more, v tovarne, tako začne primanjkovati rok za kmetijsko delo in cena delavcev je čedalje viša, tako da pridelek, če je še tako obilen, komaj toliko vrže, kolikor je kmeta stalo pridelovanje, da mu še za davke nič ne ostane. Ali ni toraj naravno, če po takih britkih skušnjah obupa in začne vse v nemar puščati?

Ob mejah je pa še druga nadloga ali marveč razvada, in ta je, da ljudje, posebno mlajši, radi hodijo čez mejo v službe ali pa le na delo. Naj bi hodili, vsakemu bodi prosto, če bi denar, kar si ga prislužijo, kaj zalegel. Ali to ni, kedar se tak delavec vrne z nekoliko goldinarji domu, kam gre ta denar? Večidel v krčme za ostudno žganje, le malokteri kraj-

